Valtuustoaloite Ounasjoen tilan ja kuormituksen selvittämiseksi

Kvalt 25.08.2025 § 118

Valtoostoryhmän puheenjohtaja Saana Veltheim jätti Vihreiden valtuustoryhmän ynnä muiden, yht. 16 valtuutetun/varavaltuutetun, puolesta seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen:

”***Valtuustoaloite Ounasjoen tilan ja kuormituksen selvittämiseksi***

Ympäristö.fi: Ounasjoki on Natura-suojeltu, suurin virtaavista patoamattomista joista Suomessa. Ounasjoki on yläosaltaan luonnontilainen ja Kittilän ja Rovaniemen välillä lievästi kuormitettu. Ounasjokivarsi on maisemaltaan vaihteleva, ja Könkään ja Kaukosen kylät sekä Ounasjokivarsi Molkokönkään ja Sinetän välillä on arvioitu valtakunnallisesti arvokkaiksi maisemakokonaisuuksiksi. Ounasjoen varrella on edustavia tulvaniittyjä ja tulvametsiä, joista Ounasjoen suiston saaret muodostavat laajimman tulvaniittyalueen. Joen yläosassa vesi on lievästi humuspitoista ja niukkaravinteista. Joen alajuoksulla veden humus- ja ravinnepitoisuudet hieman kasvavat, mutta ravinnepitoisuudet ovat edelleen karulle vedelle ominaisia. Ounasjoessa on hyvä luontainen harjuskanta, mutta taimenkannat ovat melko heikot joen yläosaa lukuunottamatta. Ounasjoessa on luontainen siikakanta, mutta siihen on istutettu myös vaellus-, pohja- ja planktonsiikaa.

Kittilän kunnassa on tehty erilaisia vesistöjen kunnostamispäätöksiä ja virkistyskäyttöä edistäviä hankkeita kuluneina vuosina. Ounasjoki on luontoarvoiltaan, kulttuuriarvoltaan ja virkistysarvoltaankin mittaamattoman arvokas ja erityinen joki, joka virtaa läpi koko Kittilän kunnan. Ounasjoen tila on kuormittunut Kittilän alueella ja vesistön tilasta on varsinkin kunnan eteläpäässä suuri huoli. Kuntalaiset ovat havainneet kalakantojen vähenemistä ja vedenlaadun heikkenemistä, mm. haju-, lima- ja vaahtohaittoja.

Ounasjoessa toteutetaan jo ainakin Kittilän kunnan, Levin Vesihuollon ja Agnico Eagle Finland Oy:n Kittilän kaivoksen toimesta yhteistarkkailua. Ounasjoen vesistöntarkkailuohjelma on hyväksytty Lapin ELY-keskuksessa ja sen koordinoinnista vastaa Kemijoen vesiensuojeluyhdistys. Tarkkailuohjelmaan ei kuulu päästöt.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Kittilän kunta

- Kokoaa Ounasjoen tilaa ja kuormitusta koskevat olemassa olevat tiedot valtuustolle ja kuntalaisille
- Kutsuu Ounasjoen alueen toimijat ja yhteisöt, (esim. osakaskunnat, yhdistykset, yritykset, kalastuskunnat, kunnat, maanomistajat) kunnanvaltuuston sekä aiheesta kiinnostuneet kuntalaiset yhteistilaisuuteen kuulemaan ja keskustelemaan vesi- ja ympäristöasiantuntijoiden johdolla Ounasjoen tutkitusta tilasta sekä mahdollisista lisä-kartoitustarpeesta ja jatkotoimenpiteistä
- Varaa talousarvioon tarvittavan summan tilaisuuden ja jatkotoimenpiteiden selvittämiseksi sekä mikäli se em. tilaisuudessa todetaan tarpeelliseksi, myös Ounasjoen päästöjen kartoittamiseksi

Kittilässä 25.8.2025
Saana Veltheim, VIHREÄT

Päätös

Valtuuston puheenjohtaja Marita Toivanen totesi, että aloite liitetään pöytäkirjaan ja lähetetään valmisteltavaksi kunnanhallitukselle.

Khall 16.09.2025 § 335

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kurula Timo

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää lähettää aloitteeseen vastaamisen teknisen toimialan valmisteltavaksi. Vastuuvalmistelijoina toimivat tekninen johtaja ja vesitalousasiantuntija sekä ympäristövalvonta.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Teknlk 2.11.2026 § 105

Valmistelija

Vesitalousasiantuntija Peetu Pesonen p. 040 8672 262

Valtuustoaloitteessa esitetään kunnan kokoavan Ounasjoen tilaa ja kuormitusta koskevat olemassa olevat tiedot valtuustolle ja kuntalaisille ja kutsumaan alueen toimijat, yhteisöt, kunnanvaltuuston ja kuntalaiset yhteistilaisuuteen. Yhteistilaisuuden keskustelujen pohjalta voidaan arvioida tarpeellisuutta Ounasjoen päästöjen kartoittamisesta.

Ounasjoen tilaa ja kuormitusta tarkkaillaan Ounasjoen yhteistarkkailussa, jonka toteuttaja on Eurofins Ahma oy. Yhteistarkkailun raportti julkaistaan vuosittain syksyn aikana, raportissa käsitellään edeltäneen kalenterivuoden mittaustietoja.
Ounasjoen tilaluokituksesta vastaa Lupa- ja valvontavirasto osana alueellisia vesienhoitosuunnitelmia, jotka laaditaan kuuden vuoden välein. Tuorein vesienhoitosuunnitelma on laadittu vuosille 2022-2027.
Lisäksi Kittilän kunnalla on ollut vuosina 2019-2021 Loukisen alaosan seurantaprojekti.
Seurantahankkeen loppuraportti ja muun tarkkailun koottuja linkkejä on koottu nähtäväksi kunnan verkkosivuille.

Eurofins Ahma Oy:lta on kysytty mahdollisuudesta esittelytilaisuuden järjestämiseen, jossa käydään läpi uusimman raportin tietoja ja pitkäaikaiskehitystä.
Yhteistarkkaulun osallisille tehtävät yksittäiset esittelytilaisuudet eivät kuulu yhteistarkkailusopimukseen, jolloin tilaisuuden järjestämiseen tulee varata määräraha.
Valtuustoaloitteessa esitetään tarvittaessa varaamaan talousarvioon tarvittava budjetointi tilaisuuden ja jatkotoimenpiteiden järjestämiseksi, esimerkkinä jatkotoimenpiteistä ehdotettiin Ounasjoen päästöjen kartoittamista.
Lisävaihtoehtona Kittilän kunnalle kohdennetulle esittelytilaisuudelle on yhteistarkkailun kaikille osallisille pidettävä infotilaisuus, joka kuuluu yhteistarkkailusopimuksen piiriin. Infotilaisuus järjestetään 18.11., kutsu tilaisuuteen voidaan jakaa myös kunnanhallituksen jäsenille.

Kunnan osalta päästötarkkailun järjestäminen tulee olemaan rajattua, koska päästötarkkailulla tarkoitetaan kuormittavien aineiden tarkkailua ennen niiden johtamista vesistöön, vesistöön päätymisen jälkeen näiden aineiden seuranta on kuormitustarkkailua, jota toteutetaan esimerkiksi

yhteistarkkailun yhteydessä. Päästötarkkailu ja siitä tiedottaminen kuuluu toimijoiden tarkkailuohjelmien ja ympäristölupien mukaiseen toteutukseen. Valtuustoaloitteessa esitetään Kittilän kunnan kokoavan valtuustolle ja kuntalaisille Ounasjoen tilaa ja kuormitusta koskevia tietoja. Kittilän kunta osallistuu Kemijoen vesiensuojeluyhdistyksen toimintaan osana yhteistarkkailua, yhteistarkkailuraportit ovat julkista tietoa ja saatavilla yhdistyksen verkkosivuilla. Lisäksi julkisesti saatavilla on joitakin pistekuormituskohteiden vuosiraportteja, kaikki pistekuormittavat kohteet eivät kuitenkaan toteuta seurantaa tai ne eivät ole julkisia.

Esittelijä

Tekninen johtaja Jänkälä Roni

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen -valtuustolle valtuustoaloitteen johdosta seuraavaa: Kunta järjestää yleisen tilaisuuden, johon kutsutaan esittelijäksi yhteistarkkailun vuoden 2025 tuloksien ja pitkäaikaiskehityksen osalta yhteistarkkailun laatijataho. Tilaisuuteen kysytään mukaan edustus myös vesienhoitosuunnitelman laatijalta, Lupa- ja valvontavirastolta. Lisäksi paikalle voidaan pyytää myöskin muita asiantuntijoita.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Khall 10.11.2026 § 366
473/11.05.03/2025

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kurula Timo

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä teknisen lautakunnan esityksen vastauksena aloitteeseen ja esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee aloitteeseen annetun vastauksen tiedoksi ja toteaa aloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös

Tekninen sihteeri Akseli Erkkilä poistui esteellisenä tämän asian käsittelyn ajaksi (on allekirjoittanut aloitteen).

Teknisenä sihteerinä toimi tämän pykälän osalta hallinnon asiantuntija Kati Kielola.

Päätökseksi tuli kunnanjohtajan esitys.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.